

فنون بقا در دریا

(با رعایت قوانین کنوانسیونهای STCW-95 و SOLAS-74)

www.ketab.ir

تألیف: رسول پوررضا

فهرست مطالب

۵	مقدمه.....
۷	فصل اول: آشنایی با کتوانسیونهای دریایی.....
۱۱	فصل دوم: وسایل و تجهیزات نجات در دریا.....
۲۳	فصل سوم: وضعیتهای اضطراری.....
۲۹	فصل چهارم: وسایل و تجهیزات اعلام وضعیت اضطراری.....
۳۷	فصل پنجم: ترک کشتی.....
۴۳	فصل ششم: آشنایی با فنون شنا و نجات غرق شدگان.....
۴۷	فصل هفتم: خطرات تهدید کننده جان بازماندگان.....
۵۳	فصل هشتم: تجسس و نجات در دریا.....
۵۹	فصل نهم: افزایش توانایی مقابله با وضعیتهای اضطراری.....
۶۲	ضمایم:.....
۶۴	منابع (فارسی و انگلیسی):.....

سرشناسه :	پوررضا، رسول، ۱۳۴۷ -
عنوان و تام پدیدآور :	فنون بقا در دریا (با رعایت قوانین کنوانسیونهای ۷۵-STCW و ۷۴-SOLAS) / تألیف رسول پوررضا.
مشخصات نشر :	تهران: رسول پوررضا، ۱۳۸۸.
مشخصات ظاهری :	۶۴ ص.: مصور، جدول.
شابک :	۷-۷۷۲۷-۰۰۲-۹۶۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی :	فیا
موضوع :	نجات بخشی -- ابزار و وسایل
موضوع :	دریانوردی -- پیش‌بینی‌های ایمنی
رده بندی کنگره :	۱۳۸۸ ۹۹۹/۹۷۶۶۰ HV
رده تفک دیویی :	۳۶۳/۳۲۸
شماره کتابشناسی ملی :	۱۹۲۸۰۶۸

نام کتاب: فنون بقا در دریا

تألیف: رسول پوررضا

نوبت چاپ: اول، ۱۳۸۹

تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

ناشر: مؤلف

چاپ: حدیث

شابک: ۷-۷۷۲۷-۰۰۴-۹۶۴-۹۷۸

ISBN: 978-964-04-4727-7

پخش: علم و دانش - تهران - میدان انقلاب - کارگر جنوبی - ابتدای روانمهر - پلاک ۱۴۵ - طبقه ۲، تلفن ۶۰-۶۶۴۱۵۴۵۹

قیمت: ۱۰۰۰ تومان

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر محفوظ است.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّى إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلِكِ وَجَرَيْنَ بِهِم بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرَحُوا بِهَا جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ لَئِنْ أَنْجَيْنَا مِنْ هَذِهِ لَنُكَوِّنَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ

یونس - ۲۲

او کسی است که شما را در خشکی و دریا سیر می دهد؛ زمانی که در کشتی قرار می گیرید، و بادهای موافق آنان را (بسوی مقصد) حرکت می دهد و خوشحال می شوند، ناگهان طوفان شدیدی می وزد؛ و امواج از هر سو به سراغ آنها می آید؛ و گمان می کنند هلاک خواهند شد؛ در آن هنگام، خدا را از روی اخلاص می خوانند که: «اگر ما را از این گرفتاری نجات دهی، حتماً از سپاسگزاران خواهیم بود!»

این کتاب که حاصل بیش از ده سال فعالیت مؤلف در زمینه آموزشهای دریانوردی است؛ در زمانی نگارش یافت که فرزندانم نیما و نگار بدست نیازمند توجه و مراقبت اینجانب بودند.... ان شا الله مورد عنایت و بهره برداری دریانوردان غیور ایرانی نیز قرار گیرد.

... به ایشان تقدیم می شود.

مقدمه

زندگی در دریا همواره با حوادث و سوانح همراه است. کشتیها با توجه به نوع و ماهیت کارشان همیشه در معرض انواع خطرات هستند. امروزه با وجود فناوری بسیار پیشرفته در صنایع دریایی و پروژه در ساخت شناورها هنوز بشر در مقابل سوانح دریایی آسیب پذیر می باشد. با اینکه در شرایط مخاطره آمیز، نظیر حریق، تصادم و غیره خدمه کشتیها راغب به ترک کشتی هستند، اما باید در نظر داشت که کشتی امن ترین مکان در دریاست. بنابراین تا جایی که دریانوردان مجبور به ترک کشتی نشده اند باید با وضعیت اضطراری (۱) پیش آمده مقابله نمایند. دریانوردان رفته رفته آمادگی لازم برای مقابله با خطرات را تجربه می کنند و دانش خود را وسعت می دهند. کشتیها نیز با ایمنی بالا ساخته می شوند و با قوانین و مقرراتی که وضع شده، همراه با کارکنان آموزش دیده و الزام در استفاده از وسایل و تجهیزات پیشرفته شانس نجات بیشتری در برابر حوادث به وجود آمده است. با وجود این، ایمنی امری نسبی است و می توان گفت که در هر قدم از سفر خطر در کمین افراد کشتی می باشد. بنابراین بسیار ساده لوحانه است که تصور کنیم با ایجاد خطری کوچک و یا بروز حادثه ای نه چندان بزرگ بتوان براحتی از مهلکه جان سالم به در برد.

گسترش روزافزون تجارت دریایی سازمانهای دریایی بین المللی را بر آن داشته که بر اساس مقررات بین المللی صاحبان کشتیها را ملزم به رعایت مقررات مربوط به حفاظت از جان و سلامت دریانوردان نمایند تا کلیه امکانات ایمنی را برای خدمه کشتیهای خود فراهم سازند. در دهه های اخیر در پی حوادث متعددی که برای کشتیها رخ داده، مقررات جدیدی در خصوص ایمنی شناورها و نجات جان افراد وضع و اجرا گردیده است. البته تا پیش از غرق شدن کشتی تایتانیک مقررات خاصی حکم فرما نبود، فقط برخی کشتیها مجهز به قایق اضافی بودند. بعد از غرق شدن کشتی تایتانیک، یعنی سال ۱۹۱۲ و کشته شدن بیش از ۱۵۰۰ نفر مسافر به علت کمبود قایق نجات و سردی آب دریا، به تدریج در سطوح بین المللی مقررات مختلفی وضع و به مورد اجرا گذاشته شد که مهمترین آنها کنوانسیون سولاس (SOLAS) (۲) می باشد. کلیه کشورهایی که عضو این کنوانسیون می باشند، ملزم به رعایت قوانین مربوط به ایمنی و سلامت جان دریانوردان، چه در مورد کشتیهای خود و چه در بازرسی از شناورهای خارجی وارده به بنادر خود می باشند.

در ارتباط با آموزش دریانوردان و جامعه عمل پوشاندن قوانین دریایی، «دوره تکرار بقا در دریا» از جمله دوره های جانبی است که کارکنان کشتیهای تجاری، شناورهای صیادی و خدماتی در کشور برای دریافت گواهینامه شایستگی دریانوردی از سوی سازمان جهانی دریانوردی (IMO) و بر اساس کنوانسیون بین المللی استانداردهای آموزش، صدور گواهینامه و نگهداری دریانوردان (STCW) (۳) و نظارت سازمان بنادر و دریانوردی ملزم به طی موفقیت آمیز این دوره و دریافت گواهینامه مربوطه می باشند. (۴) در واقع دریانوردان با اخذ این گواهینامه بخشی از شرایط و توانایی لازم برای دریافت گواهینامه شایستگی مربوطه را احراز می نمایند.

1. Emergency situation.

2. Safety of life at sea.

3. Standards of training, certification and watchkeeping.

۴. سازمان بنادر و کشتیرانی، دستورالعمل اجرایی دوره های جانبی جهت کارکنان کشتیهای تجاری، شناورهای صیادی و شناورهای خدانی و صدور گواهینامه مربوطه، دستورالعمل، معاونت امور دریایی، اداره استانداردهای دریانوردان، آذرماه ۱۳۷۸.

طبق دستورالعمل اجرایی «دوره فنون بقا در دریا»، هدف از برگزاری دوره احراز توانمندی دریانوردان در موارد زیر می باشد:

۱. ابراز عکس العمل درست در وضعیتهای اضطراری،
 ۲. اقدام مناسب در راستای نجات خود و سایرین،
 ۳. استفاده درست از تجهیزات نجات موجود در واحد شناور،
 ۴. اتخاذ اقدامات اولیه مناسب پس از ترک شناور در راستای به حداقل رساندن خطر برای بازماندگان،
 ۵. اولویت بندی و اعمال کمکهای اولیه پزشکی در راستای کاهش تهدید جانی مصدومان،
 ۶. آماده سازی به آب انداختن شناور بقا و سوار شدن به آن،
 ۷. برگرداندن شناور بقا،
 ۸. اداره کردن شناور بقا و سرنشینان با عنایت به وضع موجود و شرایط جوی.
- این کتاب در ۹ فصل تدوین یافته است و در آن دانش و مهارت لازم برای مقابله با وضعیتهای اضطراری، استفاده از وسایل و تجهیزات نجات جان افراد، روشهای بقا و نجات در دریا و غیره ارائه شده است. همچنین روشهای عملی بقا و نجات جلادته دیدگان دریایر اساس رهنمودها و دستورالعملهای جدید و مورد تأیید سازمان بنادر و دریانوردی آموزشی داده شده، به طوری که دانش آموختگان پس از کسب آموزش و تمرین زیر نظر مربیان دوره قادر باشند اقدامات مربوط به بقا و نجات در دریا را مطابق با اهداف دوره نشان داده و از خود و سایرین در شرایط واقعی محافظت کنند. به همین منظور مطالعه این کتاب به دلیل مشابهت بسیاری از شرایط و وضعیتهای اضطراری برای کلیه کسانی که چه به عنوان دریانورد و چه به عنوان مسافر اقدام به سفر دریایی می کنند توصیه می شود.

به منظور هماهنگی و یکپارچگی در ساختار آموزش دوره تا حد امکان مطالب کتاب در قالب دستورالعملهای دوره تدوین یافته، و در عین حال سعی شده در ارائه برخی مطالب تکمیلی و مهم نیز امساک نشود. امید است فراگیران گرامی با مطالعه این کتاب و انجام تمرینهای عملی قادر باشند در رفع خطر از خود و سایرین توانمند و مؤثر واقع شوند.

در پایان نویسنده لازم می داند، از تمامی کسانی که او را در تدوین این کتاب یاری رسانده اند، بویژه جناب آقای مهندس محمدعلی عبادت دوست و نیز مدرسان و مربیان محترم آموزشگاههای دریانوردی، چه در شمال و چه در جنوب کشور که از دانش و تجارب ارزنده خود نویسنده را بهره مند ساخته اند قدردانی نماید. ان شاء الله خوانندگان گرامی با توجه به هدفی که مؤلف در زمینه توسعه فرهنگ دریانوردی در کشور عزیزمان ایران دارد، در چاپهای بعدی کتاب او را همچنان با پیشنهادهای سازنده راهنما و مددکار باشند.

رسول پوررضا

زمستان ۱۳۸۸

rasoulpourreza@yahoo.com